

LA ESQUELLA

DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL·LUSTRAT Y LITERARI.
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ESPANYA

y 10 centaus paper en l' isla de Cuba.
NUMEROS ATRASSATS 4 CUARTOS.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, 20
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya 8 rals.
Cuba y Puerto-Rico, 16.—Estranger, 18

¿QUÍ ES LO CARNESTOLTAS?

Un amic y company, ja que algunas vegadas ha honrat las columnas de la ESQUELLA ab sos escrits, lo Sr. Arús y Arderius, per haver tingut la franquesa de defensar en una discussió oberta en lo *Centre Català*, 'ls ideals que sustentava, encaminats á que Catalunya gosi de vida independent, vá ser objecte de atachs de un género duplòs, per part de un periòdich, que ja de antich, vé dedicant la major part de sas columnas á fer babarotas á l' un y al altre, trayentlos molius quan no té rahons y contant d' ells xascarrillos, quèntos y caborias quan los arguments l' hi faltan.

No som nosaltres partidaris dels ideals del Sr. Arús; pero respectém al home que té 'l valor de proclamarlos á cara descuberta, y may trobém justificat que 'la premsa, que vol passar per seria, descendeixi á una classe de disputas que tot lo més poden permetre's en un safreig de bugaderas.

Lo primer que vá trobar la *Publicitat* contra 'l Sr. Arús es que aquest senyor, á més de Arús se diu *Arderiu* de nom de mare. ¿Qué 'ls sembla? *Arderiu*, es á dir lo mateix apellido que 'l fundador dels bufos méns una s; pero lletra més, lletra méns, tant se val: ja n' hi ha prou perque 'l Sr. Arús siga un bufo complert en tota l' extensió de la paraula. ¡Válgam Sant Pasqual Bailon y quina lògica més parda!

Després lo Sr. Arús, secretari perpétuo de la Societat del Born, naturalment ¿qué ha de ser sinó un verdader carnestoltas?

Pér lo tant ja 'l tenim bufo y carnestoltas, carnestoltas y bufo; luego queda demostrat que las ideas del Sr. Arús, tocant á lo que millor convindria á Catalunya, tot lo més son dignas de un esbronch, no de un judici; de una serie de insults, no de un análisis.

Desgraciadament per la *Publicitat*, lo Sr. Arús que á més de partidari de l' independència de Catalunya, per un estrany contrasentit es aficionat als toros, com un andalús de Sevilla ó de Málaga, vá agafar la capa y vá citar al Director de la *Publicitat*, dihentli que, faltantli un periòdich per defensarse, l'invitava á assistir á la próxima sessió del *Centre Català*, ahont esperava demostrarli, ab datos veridichs, que no era ell cap carnestoltas; al contrari, que qui mereixia aquest títol era 'l Director de la *Publicitat*, D. Eusebi Pascual y Casas.

La *Publicitat* va publicar la carta, y 'l seu director no acudi á la cita.

En cambi 'l saló del *Centre Català* estava plé de gom á gom de gent ansiosa de coneixe algun incident de la vida pública del Sr. Pascual y Casas.

Per la nostra part no volém privar á l' historia de las revelacions que vá fer l' antich secretari de la *Societat del Born*.

Després de refermar lo Sr. Arús las sévas opinions respecte á Catalunya, consignant de pás que las havia emesas individualment, y sense tenir la pretensió de parlar en nom del *Centre Català*, digué que 's veyá obligat á defensarse dels atachs inferits per la *Publicitat*, no sols contra ell, sinó contra agrupacions y societats dignes del major respecte.

«Fá anys, digué lo Sr. Arús, que sent jo un noy, puig que tant sols tenia setze ó diset anys, formaba part d' una societat de Carnestoltas, que passejava pèls carrers de Barcelona un pendó ostentant dos lemas simpáticos á tothom: *Filantropia y diversio*.

«Aquella societat tenia un article en sos estatuts que deya, que la llengua oficial era la catalana y aquella societat fou de las primeras en fer propaganda catalanista. Tenia per principal objecte demostrar la cultura del nostre poble y sas manifestacions, consideradas generalment com á inmillorables, portavan á Barcelona molts forasters que admiravan las festas de Carnaval, elogiavan sas tipicas *cabalgatas* y contribuïan al moviment industrial.

«Los individuos que la formavan, pagavan de son peculi particular tots los gastos que la organizació de las festas ocasionava, y 'l producto de sos ingressos era destinat íntegro á subvenir las necessitats dels pobres.

«Véjis si es decent calificar de grotesca una asociació que tant filantrópichs fins tenia.

«Donchs bé, lo director del periòdich que contesto prenia part també en las festas de la Societat del Born, y per cert que recordo que haventse organísat una comparsa per anar á la rua, los tres dias de carnestoltas, y que figurava una colecció de micos, lo dit senyor, apesar de tenir més de 30 anys, lo títol d' Advocat y ser redactor d' un periòdich local, va anar dalt de un carro vestit de mico.

«Aquest senyor era també poeta y com vivia en los barris del Carnestoltas, vá encarregárseli que fes uns versos per posar en lo carruatje. No vos recitaré tots los *pareados*, fruit de sa inspiració; pero 'n recordo dos que servirán pèl cas.

—»Un d' ells deya:

—«Quan lo mico balla
senyal de quitxalla.»

Y l' altre:

—«Es lo mico un animal
que á las noyas fá molt mal.»

Aquests pormenors, contats pèl Sr. Arús y Arderiu, provocaren una riatala general y prolongada.

Un concurrent que seya al meu costat, digué:

—Are comprench perque la *Publicitat* es tant aficionada á publicar micos en la primera plana. Ha publicat l' *Orangutan*, lo *Gorila*, lo *Macaco*. Are sols falta que publiqui 'l *Mico carnavalesch*.

Prossegui 'l Sr. Arús sostenint que 'l citat senyor estava destinat á fer de Carnestoltas tota sa vida.

Recordá que durant la séva permanencia en la Còrt

fou confós durant molt temps ab un dels germans *Rizarelli*, qu' eran uns *titiriteros* que llavors estavan molt en boga, y després de citar un lance que vá tenir dit senyor, ab un altre periòdista, precisament un diumenge de Carnestoltas, passá á demostrar que al calificar de bojeria, com havia fet lo director de la *Publicitat*, la idea de la independència, lo citat director se calificava de boig á si mateix.

«Jo, digué lo Sr. Arús, tinch per mestres méns á aquèlla pléyade de poetas, que foren los cantors més entusiastas de la independència, y de la qual formava part lo citat director, ab lo nom de *Timbaler del Besòs* y altrás vegadas ab son nom propi. D' ells vaig aprendre lo que avuy defenso, y los escrits de aquest senyor demostren qu' era defensor acérrim de aixó que avuy tant ferosment ataca.»

Al efecte citá versos del Sr. Pascual publicats en la colecció dels *Trovadors nous*, entre ells los següents de una poesia titulada A BARCELONA:

«Al contemplar á ma patria
algun temps tant ensalsada,
y en est jorn tan olvidada,
llansa mon cor un suspir...»

«Ja sols ressona pèls ayres
lo crit de la centinella
dat pèls soldats de Castella,
no 'l desperta catalá;
que fins l' accent de la patria
se prostitui en sa terra,
aquell accent qu' en la guerra
á tothom féu tremolá.»

«¿Qué s' ha fet lo teu poder?
¿Qué s' ha fet TA INDEPENDENCIA?
Potser á un'altra potencia
ho vengueres sens rubor...
¡Ah! no tant... que nostres pares,
braus, sos drets tots defensaren,
y ab sa noble sanch sellaren
la tomba de nostre honor!...»

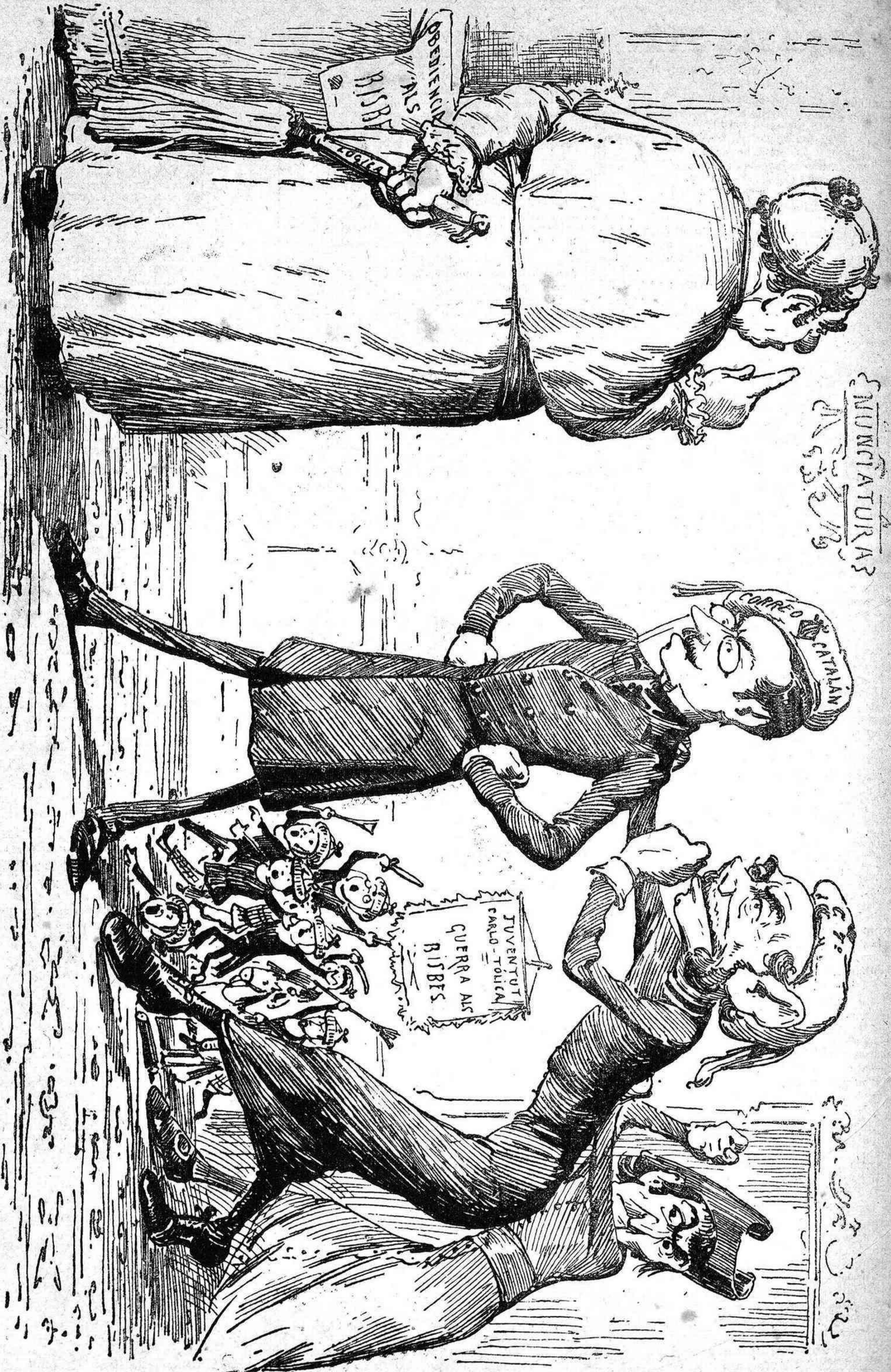
La poesia termina ab una excitació á *alsarse* per fer tornar lo temps de las perdudas glorias de Barcelona. (1)

(1) Lo Sr. Arús que citá altres versos per l' istil, se descuidá sens dupte de citar prosa del Sr. Pascual y Casas, que 'l desautorisa completament per atacar las tendencias més exageradas del catalanisme. Dit senyor, sent secretari del Consistori dels Jochs Florals en l' any 1863, deya en la séva memoria, pág. 24:

«Nosaltres més que ningú volém l' unitat, pero volém l' unitat dels cors. volém á tots los pobles lligats per llasas de amor, jamay per cadenas de ferro. Lo sentiment nacional no existeix en Espanya, en la que son distintas las rasses, y l' espanyol que té en sas venas sanch germánica, no la negará may; com no negará la sua qui té en sas venas sanch llatina.»

LA COMEDIA ULTRAMONTANA.

¿JUNTA TURAS?
1853/54

Conflicto entre dos deberes.